

УЧИЛИШТЕ ЗА ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ

ЕВАЛУАЦИЈА

Реализирана во средните училишта
на ниво на Град Скопје

ЕВАЛУАЦИЈА

Реализирана во средните училишта на ниво на Град Скопје

ИЗДАВАЧ:

Здружение на Граѓани Еко Логик
Ул: Бранислав Нушиќ бр.13-1/17, 1000 Скопје

Фејсбук страна:

<https://www.facebook.com/EcoLogic.mk/>
<https://www.facebook.com/schoolforsustainabledevelopmentmk/>

Електронска пошта:

ecologic.mk@gmail.com

Телефон:

+ 389 78 365 902
+ 389 2 5112 716

ЗА ИЗДАВАЧОТ:

Никола Нешкоски

АВТОР (И):

Никола Нешкоски
Андријана Зафировска

ДИЗАЈН:

Александар Тодов

ЛЕКТУРА:

Марија Нешкоска

Содржина

■ Вовед _____	5
■ Анализа на податоци од евалуација _____	6
■ Застапеност на темата одржлив развој во средните училишта _____	6 - 8
■ Идеи, предлози за следни активности во рамки на "Училиште за одржлив развој" _____	8 - 10
■ Вклучување на темата одржлив развој во средните училишта како дел од воннаставни активности _____	10 - 13
■ Заклучок _____	14 - 15

Вовед

Како континуирана заложба на Здружението на граѓани- Еко Логик во поглед на подигнување на свеста за значењето на целите на одржлив развој, како и потврдување на улогата која младите може да ја имаат во остварување на позитивни промени во општеството, во 2018 година, произлезе и потребата од организирање на кампови за одржливост и зародиш на „Училиште за одржлив развој“.

„Училиште за одржлив развој“ всушност означува неформално изучување и разбирање на целите за одржлив развој (поставени од Обединетите Нации за 2030 година) преку низа активности, интерактивни алатки, едукативни игри (подготвени од Здружението на граѓани- Еко Логик) и модули во рамки на реализирање на кампови во различни плански региони во државата.

Главна цел е да ги едуцира учениците од средните училишта во Република Македонија во оваа област, но исто така и да ги мотивира, односно активира да дејствуваат во решавање на различни еко-проблеми во нивното место на живеење, а со тоа да придонесе кон:

- Зголемување на еко- младинскиот активизам во областа на заштитата на животната средина;
- Надградување на теоретското, но и практичното знаење во областа на екологијата како наука;
- Промовирање на практична имплементација на принципот на Одржлив Развој;
- Нудење на можности за инволвирање, ангажирање на сите млади средношколци во различни еко-проекти, еко-кампањи со цел промовирање и унапредување на заштитата на животната средина итн.

Во рамки на секој организиран „Камп за Одржливост“ главниот фокус е ставен на обработување на одделна тема која е поврзана со заштитата на животната средина, како на пример: ублажување на климатските промени, справувањето со огромниот отпад во одделни градови итн.

Преку „Училиштето за Одржлив Развој“ средношколците имаат можност подобро да се запознаат не само со Целите за Одржлив Развој, меѓутоа и со актуелните локални проблеми поврзани со секоја одделна цел, а со самото тоа, да стекнат подобри вештини во нивно надминување и да станат промотори за поздрава и почиста околина.

Анализа на податоци од евалуација „Училиште за одржлив развој“

Во рамки на предвидените активности на „Училиште за одржлив развој“ во период од 10.02-28.02.2020 година, беше спроведен анкетен прашалник помеѓу средните училишта кои функционираат на ниво на Град Скопје. Од вкупно 25 училишта, повратна реакција добивме од 18 училишта.

Целта на овој прашалник беше да се проценат мислењата на релевантните таргет групи во однос на формирање на т.н клубови за одржливост или секции за одржливост. Оваа потреба произлезе од споделените позитивни искуства по трите одржани кампови за одржливост, организирани од Здружението за заштита и унапредување на животната средина Еко Логик.

Истовремено, анкетниот прашалник имаше за цел осознавање на гледиштата за начинот на доработка на продуктите кои беа реализирани од страна на учениците на одржаните кампови за одржливост.

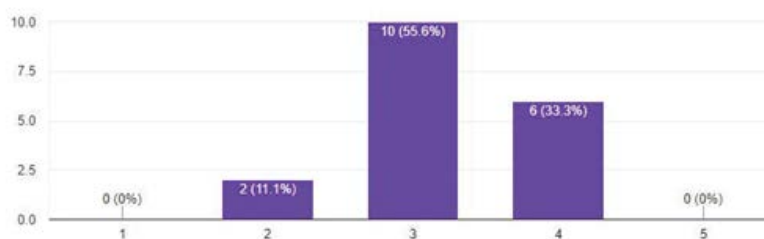
Така што, прашалникот беше одделен во три секции односно:

- Застапеност на темата одржлив развој во средните училишта;
- Идеи, предлози за следни активности во рамки „Училиште за одржлив развој“;
- Вклучување на темата одржлив развој во средните училишта како дел од воннаставни активности.

Заклучоците кои произлегоа од анкетниот прашалник ги споделуваме во продолжение.

I - Застапеност на темата одржлив развој во средните училишта

На прашањето, колку темата за одржлив развој е актуелна во училиштата, најголем дел од наставниците, односно 10 од нив, имаат одговорено позитивно.

Слика 1

Конкретни активности кои се спроведуваат во училиштата на тема за одржлив развој, анкетираниите професори одговорија:

- Дел од целите за одржлив развој се застапени во тематските единици на предметите од машинската, електро и сообраќајната струка, како и на предметите: Граѓанско образование, класен час, македонски јазик. Тематските единици се: Механика на флуиди, Влијанието на електричната енергија врз здравјето на човекот, Употреба на оперативни засилувачи во заштеда на енергија, Работа и енергија, Електрична струја, Отворени и затворени автобуски станици и др;
- Конкретно одржлив развој не, но по одделни предмети и проектни активности се работат пооделни теми, на пример, имаме проектна активност Екологија, некои од темите се работат по пооделни предмети социологија, етика, економија;
- Организирање најразлични настани од областа на угостителството и туризмот и за време на практичната настава и надвор од училиштето на различни локации како дополнителна активност на реалната компанија присутна во нашето училиште;
- По одделни наставни предмети се спомнува терминот одржлив развој, но конкретни наставни содржини нема, и посветени на поимот одржливиот развој нема. Тука треба да нагласиме дека како училиште спроведуваме одредени мерки кои се вградени во целите за одржлив развој;
- Активности на тема одржлив развој се спроведуваат само на редовни часови предвидени во наставната програма на одредена модуларна единица. Со реформите во средните стручни училишта најголем акцент беше ставен на практичната настава, така што предметите каде треба да се изучува оваа тема се со намален број на часови;
- Конкретни активности не се спроведуваат. Се разговара за екологија на еко часовите по секој наставен предмет и на класните часови во рамките на Програма за интеграција на еколошка едукација. Се планира да се оформи еколошка секција која ќе функционира во рамките на училиштето.

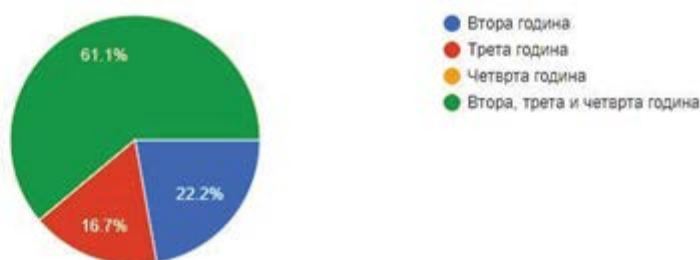
*Мал дел од училиштата одговорија дека се одвиваат активности за одржлив развој како дополнителна / воннаставна активност.

На прашањето колку часови се одвоени за оваа тема во текот на едно полугодие, одговорите генерално се разликуваа, но од одговорите може да се добие впечаток дека просечно време на посветеност е од 4-5 часа во текот на годината, и тоа во

делот на екологија. Само во две училишта, одговорија: „два часа неделно, односно во 36 часа за едно полугодие се слуша како факултативен предмет Енергетска ефикасност на објекти, како дел од Одржливиот развој во IV година, а од наредната година е воведен како Изборен предмет во III и IV година“ и “некои од мерките кои континуирано се спроведуваат се инклузивно образование, насоки за одржливо земјоделство, предавања за климатските промени“.

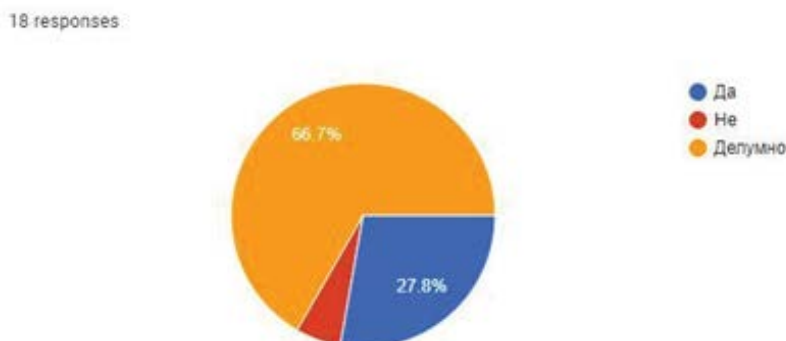
II - Идеи, предлози за следни активности во рамки “Училиште за одржлив развој“

Најголем дел од анкетираниите, односно 66,7 %, одговорија дека делумно се запознаени со реализираните активности во рамки на “Училиште за одржлив развој“, додека 27,8% одговорија дека се информирани.

Слика 2

61,1 % од анкетираниите, сметаат дека селектирани учесници за присуство на предвидените кампови за одржливост треба да бидат ученици од втора, трета и четврта година, 22% имаат одговорено дека најсоодветно би било учениците да се втора година, додека само 16,7 % мислат дека ученици од трета година треба да бидат учесници на овие активности.

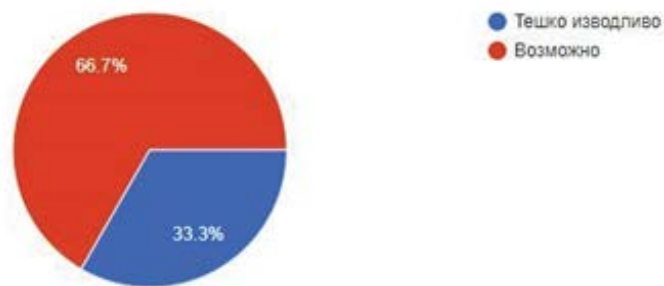

Слика 3

На реализираните кампови за одржливост, учениците имаа задача да изработат продукти кои што ќе имаат цел решавање на одреден локален проблем кој е тема на настанот. Конкретно, на последниот камп за одржливост беа произлезени четири идеи во насока на справување со аерозагадувањето и отпадот, меѓутоа е потребно дополнително да бидат доработени од нивна страна. Односно, тоа беше интересот кој го покажаа средношколците - од идеја до реализација на предлог продуктите насловени како: "Еко Пласт", "Депо на Македонија", "Робохоп", "Онлајн апликација".

Со таа цел, ги консултиравме и професорите за тоа кое е нивното мислење во насока на ослободување од часови на средношколците. 66,7% одговорија дека е тешко изводливо, додека 33,3 сметаат дека е возможно.

Слика 4

Главните пречки за доработка на продуктите (од страна на учениците кои веќе имаат подготвено нацрт проект) за да бидат можност да ги финализираат истите продукти, најголем дел од анкетираниите, односно 27,8 % одговорија во врска со изнаоѓање на еден простор кој ќе одговара на сите, а еднакво има одговор, односно 22,2 % дека потешкотија ќе биде можното губење на часови и други причини.

Слика 5

Предлози кои ги предлагаат за надминување на наведените пречки се:

- Меѓусебна соработка со училиштата;
- Подобра комуникација меѓу учесниците, организаторите и училиштата;
- Да се одреди простор помеѓу смени на училиштата, преку договор со учениците, наставниците и директорите на училиштата;
- Договор со самите ученици, со оглед на тоа што најголем дел од нив се во завршна година и веќе имаат дополнителни активности во врска со полагањето на државната матура;
- Изнаоѓање соодветен простор и термин кој би одговарал на сите
- Активностите да се организираат за време на распуст;
- Доколку постои желба и иницијативе да се реализира било каква активност во која ќе бидат вклучени учениците, а е во нивни интерес и интерес на заедницата, не би требало да има никакви пречки ниту од страна на родителите ниту од страна на училиштето.

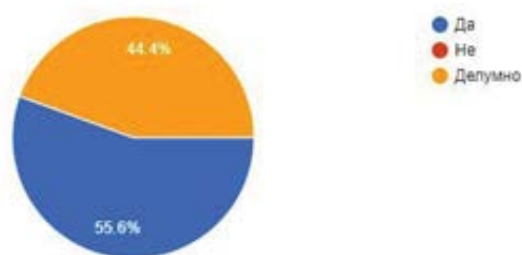
Забелешка: Поради вонредната состојба предизвикана од вирусот COVID-19 и неможноста да се работи на развивање на идеите на ист простор, започнат е онлајн процес. Односно, на учениците им е испратен формулар од страна на Еко Логик, каде што тие работат на истиот, по тимови, користејќи ги виртуелните можности, и исто така се реализираат онлајн информативни консултативни средби.

III - Вклучување на темата одржлив развој во средните училишта како дел од воннаставни активности.

Повеќе од половина, односно, 55,6 % од анкетираниите, сметаат дека со формирањето на клубови или т.н секции за одржливост ќе се поттикне свеста кај учениците во насока на препознавање на важноста за целите за одржлив развој 2020.

1. Дали сметате дека формирањето на клубови или т.н секции за одржливост ќе ја поттикне свеста кај учениците во насока на препознавање на важноста за целите за одржлив развој 2020?

18 responses

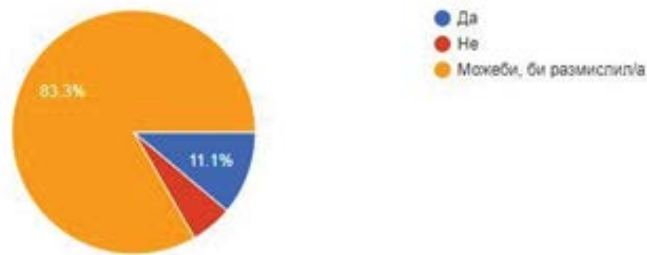

Слика 6

Предлози кои анкетираните учесници ги споделуваат за начин на структурирање на клубови и т.н секции за одржливост најголем дел се однесуваат на вклучувањето на оваа тема како дел од проектна активност. Останатите предлози се следниве:

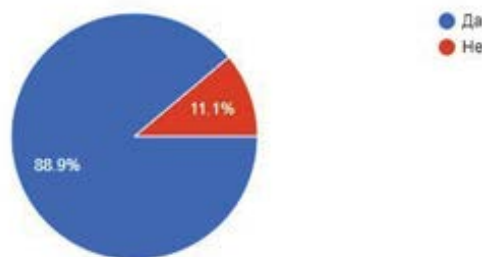
- Секој ученик кој сака да работи на оваа тема, доброволно да се вклучи во секцијата, но предходно треба да бидат учениците запознаени со важноста и значењето на одржливиот развој;
- Во мултиетнички состав да бидат вклучени ученици од прва година; што поголем број на средби и заеднички активности кои ќе вклучуваат и активности надвор од училиштето (на терен);
- Една секција - да членуваат ученици од сите години, со конкретни предлози или решенија на наведени проблеми;
- Организирање на одреден план кој ќе се реализира на часови во наставата, одредени секции кои би работеле на темата;
- Во клубот би учествувале ученици од сите години, по 4 ученици од секоја година и тоа ученици кои навистина би биле заинтересирани за темата, и кои би биле активни во реализирањето на активностите;
- Заеднички секции со училиштата.

Доколку би постоела официјална секција која би се одржувала надвор од редовните училишните активности 83,3 % од анкетираните одговорија дека можеби би сакале да ја водат како наставник, а 11,1% дека би прифатиле.

Слика 7

Меѓутоа, 88,9 % одговориле дека им е потребна обука чија цел ќе биде зголемување на нивните познавања на тема одржлив развој и би требало да биде еднодневна.

Слика 8

Доколку водат секција за одржливост речиси сите анкетирани учесници одговорија дека немаат доволно информации, но и дидактички материјали, содржина, видео материјали за имплементирање на активности и потребно им е добивање на конкретни ресурси.

На прашањето, доколку имаат можност како наставници да допринесат во креирањето на активностите за секции за одржливост, и дали би земале активно учество, односно на кој начин, добивме реакција која е од исклучителна важност:

- Формирање на клуб за одржлив развој;
- Преку презентации и изработка на проектни задачи, посета на градежни објекти, анализа на градежни објекти и нивната одржливост и др;
- Прво вакви секции да профункционираат правилно и во прешколските установи на нивно соодветно ниво, и да продолжат во текот на целиот образовен систем (и во високото образование); на ниво на средни училишта да се работи на различна тема за одржлив развој која темелно ќе биде обработена и кои теми подоцна ќе бидат заеднички презентирани, разменети и тековно реализирани;

- Се зависи од конкретните цели на активноста, времето и одржувањето на истите;
- Потребно е сите да земат учество во креирањето на вакви активности и секции независно од областа и структурата затоа што преку вакви активности се зголемува свеста кај помладите за понатамошниот живот и егзистенција како и зачувување на животната и работната средина;
- Би било добро со наставниците да се одржи еднодневна обука за одржлив развој и можностите за формирање секција, а после тие да ги презентираат своите идеи кои можеби би можеле да се презентираат и реализираат во училиштето;
- Да се одобри од Министерството на образование како проектна активност со определена програма;
- Кога би посетиле обука и би располагале со соодветен материјал би организирале работилници, со цел подигање на свеста на учениците, па и на наставниците за важноста на одржливиот развој.

Заклучок

Темата за одржлив развој станува актуелна во средните училишта, меѓутоа треба дополнително да се работи на поголема застапеност. Имено, конкретни активности ретко се реализираат, целите за одржлив развој само се споменуваат во одредени тематски единици, или како дел од проектна активност- екологија.

Кога станува збор за информираноста на анкетираниите во насока на реализираните активности на "Училиште за одржлив развој", најголем дел од нив одговорија дека делумно се запознаени. И само по себе се забележува дека „Училиште за одржлив развој“ е на добар пат до доближување на целите за одржлив развој и исполнување на зададената визија, но треба дополнително во иднина да се работи, како и на промоција, така и на остварување заеднички активности. Во таа насока, активиран е фб профилот, каде еднаш неделно се постираат факти, занимливости, активности итн.

<https://www.facebook.com/schoolforsustainabledevelopmentmk/>

Според предлозите од професорите, најголем дел од селектираните учесници за присуство на предвидените кампови за одржливост треба да бидат ученици од втора, трета и четврта година. Главните пречки за доработка на продуктите (од страна на учениците кои веќе имаат подготвено нацрт проект) за да бидат можност да ги финализираат најголем дел од анкетираниите е изнаоѓање на еден простор кој ќе одговора на сите. Меѓутоа, поради вонредната состојба предизвикана од вирусот COVID-19 и неможноста да се работи на развивање на идеите на ист простор, започнат е онлајн процес. Односно, на учениците им е испратен формулар од страна на Еко Логик, каде што тие работат на истиот, по тимови, користејќи ги виртуелните можности, и исто така се реализираат онлајн информативни консултативни средби.

Повеќе од половина од анкетираниите, сметаат дека со формирањето на клубови или т.н секции за одржливост ќе се поттикне свеста кај учениците во насока на препознавање на важноста за целите за одржлив развој 2020.

Предлози кои анкетираниите учесници ги споделуваат за начин на структурирање на клубови и т.н секции за одржливост во најголем дел се однесуваат на вклучувањето на оваа тема како дел од проектна активност. Доколку би постоела официјална секција која би се одржувала надвор од редовните училишни активности, 83,3 % од анкетираниите одговорија дека можеби би сакале да ја водат како наставник, меѓутоа, 88,9 % одговориле дека им е потребно обука чија цел ќе биде зголемување на нивните познавања на тема одржлив развој, и истата да биде еднодневна.

Доколку водат секција за одржливост, речиси сите анкетирани учесници одговорија дека немаат доволно информации, но и дидактички материјали, содржина, видео материјали, за имплементирање на активности и потребно им е добивање на конкретни ресурси.

Да се надеваме дека ангажманот поврзан со целите за одржлив развој ќе вроди со плод и дека ќе се размислува во иднина за формирање на т.н клубови за одржливост кои се од огромна важност првенствено за едукација на младите, но и потоа за општеството во целост.

Со почит,

Никола Нешкоски, директор
Андријана Зафировска, проектен координатор

Здружение на граѓани Еко Логик
Јули, 2020 година

УЧЕНИШТЕ ЗА ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ

